

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. Биянка Любчова Торньова, дп
на дисертационен труд
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Професионално направление: 7.4. Обществено здраве

Докторска програма: „Управление на здравните грижи“

Автор: Иванка Атанасова Стоянова

Форма на докторантура: редовна

Катедра: „Здравни грижи” при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – гр. Варна

Тема: „Управление на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт”

Научни ръководители: проф. д-р Мария Негрева, д.м.н. и проф. Силвия Борисова, д.оз.н.

Рецензията е изготвена на основание на Заповед № Р-109-475/18.12.2024г. на Ректора на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – гр. Варна за отчисляване с право на защита и определяне членовете на научно жури по процедурата.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Иванка Атанасова Стоянова е зачислена в редовна форма на докторантура към катедра „Здравни грижи” при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – гр. Варна със заповед № Р-109-522/01.12.2021г. на Ректора на МУ-Варна. В изпълнение на ректорска заповед № Р-109-230/10.04.2023 г., на 25.04.2023 полага успешно изпит за докторантски минимум. Със заповед № Р-109-475/18.12.2024г. е отчислена с право на защита.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител, свързани и доказващи процесуалната валидност на процедурата са подготвени прецизно и старателно. Те напълно съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет- Варна.

Комплектът материали включва следните документи:

- заявление до Ректора на МУ-Варна;
- автобиография;
- копие на диплома за завършена ОКС „магистър“;
- заповед за зачисляване;
- заповед за отчисляване с право на защита;
- протокол от докторантски минимум;
- декларация за достоверност;
- декларация за оригиналност;

- доказателство за регистрация на научен профил в Google Scholar;
- списък и копия на публикациите, свързани с темата на дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Иванка Стоянова завършва средно образование в Професионална гимназия по химични технологии „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Нови пазар с профил „Организация в производството на химични продукти“ през 2008г.. Придобива висше образование на ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация „медицинска сестра“ в МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна през 2013г..

Завършва магистърска програма през 2015 г. по специалност „Управление на здравните грижи“ в Медицински Университет – Варна с професионална квалификация „Ръководител на здравните грижи и преподавател по практика“.

Професионалната си дейност започва през 2013 г. като медицинска сестра в Първа кардиологична клиника с ИКО в УМБАЛ „Света Марина“ – ЕАД – гр. Варна, а от 2021 г. до момента е заместник - старша медицинска сестра в същата клиника.

Докторант Иванка Стоянова полага усилия за професионалното си усъвършенстване и непрекъснато надгражда своите знания и умения.

Член е на БАПЗГ и притежава сертификати за продължаващо обучение, организирано от асоциацията. Провеждала е учебни занятия на хонорар по учебната дисциплина „Сестрински грижи при болни със соматични заболявания“.

Владее английски език (ниво B1) и притежава добри компютърни умения.

От предоставените документи стават видни трайните усилия на докторантката да усъвършенства компетентността си в избраната професионална област.

3. Актуалност на темата на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд се отнася до значим проблем в съвременното здравеопазване, свързан с управление на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт.

Сърдечно-съдовите заболявания и по-конкретно ОМИ представляват водеща причина за заболяемост и смъртност в глобален аспект, като тенденцията се запазва въпреки напредъка в медицинските технологии и терапевтичните подходи. В условията на застаряващо население и повишен процент на пациенти с коморбидни заболявания, управлението на ОМИ и свързаните с него усложнения става все по-комплексно и изисква специфични интервенции и грижи.

Разработването на адаптирани сестрински интервенции при пациенти с остър миокарден инфаркт би разширило подхода в управлението на грижите при коморбидни пациенти. Оптимизирането на кардиологичната грижа с оглед на постигането на най-добри клинични резултати е подход за повишаване на удовлетвореността на пациентите и намаляване на тежестта на сърдечно-съдовите заболявания върху здравната система. Съвременните практики и предизвикателства в управлението на сестринските грижи при пациенти с остър миокарден инфаркт са от съществено значение и са предпоставка за разработването на представения ми за рецензия дисертационен труд. Всички изложени по-горе съображения определят актуалността на темата, към която докторантката е насочила научноизследователския си интерес.

Проведеното изследване е основа за усъвършенстване на сестринските грижи и преценка на ролята на медицинска сестра в управлението на кардиологичната грижа за коморбидни пациенти с ОМИ.

4. Общо описание и характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е изложен на 240 стандартни страници и е онагледен с 35 фигури, 18 таблици и 8 приложения. В структурно отношение дисертацията е композирана от въведение, пет глави, включително изводи, препоръки, приноси, библиография и приложения. Дисертационният труд на г-жа Стоянова се отличава с академичен стил и отличен дизайн.

Във въведението докторантката поставя значимостта на разработваната проблематика, мотивира своя избор и набелязва проблемите, които се изясняват в отделните части.

Литературният обзор /Първа глава, 9-70 стр./ е логично структуриран и отразява научните търсения и професионален опит на докторантката. Тази глава е в обем от 61 страници и е структурирана в 5 основни подзаглавия. Задълбочено и изчерпателно е направен теоретичен анализ на сърдечно-съдовите заболявания и тяхното значение в контекста на коморбидностите – влияние върху общественото здраве, рискови фактори и механизми на развитие на ОМИ, специфични коморбидни състояния. Изведени са предизвикателствата в кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт. Докторантката умело анализира значимостта на кардиологичната грижа и ролята на мултидисциплинарния екип в този процес.

Специално внимание в литературния обзор е отделено на управлението на сестринските грижи при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт, като за тази цел са разгледани основните принципи и стандарти на сестринската грижа, както и нейното планиране. В аналитичен план се обсъждат образованието като фактор за усъвършенстване на сестринската кардиологична практика; продължаващото обучение; професионалното поведение, умения и компетенции на кардиологичната медицинска сестра.

В тази глава проличава добрата теоретична осведоменост на авторката, умението ѝ да анализира специализирана литература, да се опира на такива концепции и теории, които обслужват целта на дисертационния труд. Литературният обзор завършва с обобщение, което потвърждава актуалността и значимостта на дисертационния труд.

Докторант И. Стоянова е проучила авторитетни източници, свързани с разглежданата проблематика. Те са цитирани обективно и коректно. Теоретичните ѝ разсъждения са следствие от проучване на 247 литературни източника, от които 6 на кирилица, 239 на латиница и 2 интернет- ресурса, като повечето от литературните източници са от последните 10 години.

Втора глава на дисертацията „Цел, задачи, материал и методика на проучването” /71-86 стр./ е в обем от 15 страници и съдържа прецизно представяне на дизайна на проучването; цел, задачи, работни хипотези, предмет и обект на изследване; структура и обем на извадката; логически и технически единици;

признаци на наблюдение; използвани методи; място, време и етапи за провеждане на проучването.

Целта на дисертационния труд е да се проучат и анализират основните сестрински дейности и тяхната роля в управлението на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт с цел разработване на ефективни подходи за подобряване на качеството, координацията и индивидуализацията на сестринските грижи, насочени към оптимизиране на резултатите и прогнозата на пациентите.

За изпълнението на поставената цел са формулирани седем задачи, адекватни на целта и обхващащи всички аспекти на дисертационния труд.

По отношение на методиката на изследването докторант Иванка Стоянова е съчетала няколко основни метода за изследване, релевантни на поставените за решаване цел и задачи – документален; социологически методи – интервю, наблюдение, анкетен и математико-статистически методи. Подробно са описани етапите и времето на проучването. Коректно са представени математико-статистическите методи за обработка и анализ на събраните данни.

Приложен е изследователски инструментариум за провеждане на качествено и количествено проучване на двете групи респонденти – въпросник за провеждане на дълбочинно интервю; полуструктуриран въпросник за фокус групата; чек-лист за наблюдение; анкетни карти за медицински сестри, лекари и пациенти.

Проведено е собствено проучване, като са обхванати общо 423 респонденти, разпределени както следва: 223 медицински специалисти, оказващи дейности и грижи при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт: медицински сестри ($n = 125$) и лекари ($n = 98$); 200 пациенти с диагностициран остър миокарден инфаркт (ОМИ).

Проучването е проведено след одобрение от Комисия по етика на научните изследвания при Медицински университет – Варна с Решение №128 от 02.03.2023 г. С оглед постигане на по-голяма точност, в своята основна част проучването е извършено самостоятелно от докторанта.

Събраната информация е достатъчна по обем, за да се получат надеждни резултати. Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

Третата глава е посветена на резултатите и обсъждането им и е в обем от 51 страници. Тя представлява същността на дисертационния труд и представя резултатите от проведеното изследване. Успоредно с представянето на резултатите от експерименталната програма се извършва обективно отчитане на мненията на участващите в изследването респонденти, което позволява да се разгърне по-добре техния многоаспектен количествен и качествен анализ.

Добро впечатление оставя онагледяването на резултатите след статистическата обработка на събраните данни. Това прави анализът и интерпретацията на резултатите по-достъпни и съпоставими с аналогични проучвания.

В четвъртата глава, озаглавена „Коморбидни пациенти с ОМИ – предизвикателства и възможности в сестринската практика“ /138-186 стр./

дисертантката подробно описва основните акценти за оптимизиране на управлението на кардиологичните грижи при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт. На базата на проведените проучвания са идентифицирани пет основни аспекта, които са в центъра на ефективното управление на кардиологичната грижа: осигуряване на интегрирана и координирана грижа, персонализиран подход към пациента, гарантиране на безопасността, продължаващо обучение на медицинските специалисти, внедряване на иновации и дигитални технологии. С цел подобрения в управлението на кардиологичната грижа авторката представя разработени от нея основни стандартизирани рамки, свързани с: оценка на състоянието и планиране на грижите; социална и психологическа адаптация на пациенти с ОМИ; препоръки за пациентите относно домашното възстановяване.

В изпълнение на една от задачите докторант Стоянова анализира ролята на сестринската оценка, интервенции и мониторинг върху качеството на живот и здравните резултати на пациентите. Предложени са целесъобразни и дидактически издържани програми за теоретични и практически курсове за индивидуално обучение, както и учебни програми за специализация. Въз основа на осъщественото прецизно аналитично теоретико-емпирично изследване е изведен модел за рехабилитационна грижа за пациенти с ОМИ в болнична среда, акцентиращ върху координираната работа на мултидисциплинарния екип. Докторантката демонстрира изследователски стил и подход, който е научно издържан.

Пета глава включва изводи, препоръки и приноси. Дисертационният труд завършва с формулиране на **изводи**, които са естествено заключение от направеното проучване, получените резултати и тяхната интерпретация. Най-същественният извод е, че специализираните обучения за управление на коморбидни пациенти повишават компетентността на медицинските сестри в интерпретация на диагностични данни. Въвеждането на стандартизирани протоколи за управление на ОМИ при коморбидни пациенти, намалява времето за документация и подобрява координираността на грижите, което потвърждава значимостта на представения дисертационен труд. Отправените препоръки в края на дисертационния труд са уместни и навременни.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката.

Формулираните от докторант И. Стоянова приноси са обективно изведени и защитими в контекста на анализа на проведеното проучване.

Приносите са както с теоретичен, така и с практико-приложен характер. Посъществените от тях са:

- Направен е исторически и концептуален анализ на сестринската грижа при пациенти с остър миокарден инфаркт (ОМИ) в контекста на коморбидностите.
- Анализирани са съвременните тенденции и стандарти в кардиологичната практика, като е поставен акцент на мултидисциплинарния подход и значението му за управлението на грижата.
- Проучени са потребностите и нагласите на медицинските сестри за продължаващо обучение и специализация в областта на кардиологичната

грижа и рехабилитация, и са разработени съответните програми за практическо и теоретично обучение.

- Въведен е подход за разработване на индивидуализирани планове за грижа и рехабилитация на пациенти с ОМИ и придружаващи заболявания, съобразени с мултидисциплинарния подход.
- Разработен е чек-лист за проследяване на потребностите на пациентите с ОМИ.
- Създадено е ръководство за сестрински интервенции при пациенти с ОМИ и съпътстващи заболявания.

6. Публикации по темата на дисертационния труд

Представена е една пълнотекстова публикация във връзка с дисертационния труд. В публикацията докторант Стоянова е единствен автор.

7. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата към дисертационния труд /в обем от 89 страници/ следват структурата и отразяват целите, задачите, използваните методи, постигнатите резултати, изводите и научните приноси на дисертацията. Заключение ми е, че авторефератът отговаря на всички стандартни изисквания за синтезирано и адекватно представяне на първичния документ, научния текст, както и обективно отразяване на съдържанието на дисертационното изследване.

8. Критични забележки и препоръки към проведеното изследване и комплект материали нямам.

9. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

С оглед кариерното развитие на Иванка Стоянова и популяризиране на резултатите от изследването ѝ, препоръчвам издаването на монографичен труд, посветен на разглежданата актуална проблематика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторант Иванка Стоянова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Управление на здравните грижи“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Изтъкнатите в рецензията достойнства и качества на дисертационния труд са основание да дам своя **положителен вот** и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „Доктор“ на **Иванка Атанасова Стоянова по научна специалност „Управление на здравните грижи“** в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве.

Изготвил рецензията:

/проф. Биянка Торньова, дп/

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679